

Szacunek planowanych wydatków majątkowych gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w latach 2014-2020 na podstawie II edycji badania ankietowego

Związek Gmin Wiejskich RP reprezentując interesy **gmin wiejskich i małych gmin miejsko-wiejskich** czynnie uczestniczy w dyskusji nad kierunkami i skalą współfinansowania nakładów inwestycyjnych na obszarach wiejskich m.in. z budżetów i funduszy krajowych, ze środków Unii Europejskiej. Prowadzenie w imieniu samorządów konsultacji i opiniowania spraw związanych z programowaniem polityki Rządu dotyczące wsparcia finansowego inwestycji na obszarach wiejskich wymaga wiedzy o skali zamierzeń i oczekiwań gmin w zakresie wydatków majątkowych. Temu celowi służyły badania ankietowe, polegające na oszacowaniu wartości wydatków majątkowych za siedmioletni okres planowania - 2014-2020 w 6 kluczowych dziedzinach aktywności gmin. Badania pozwoliły oszacować prawdopodobne wartości planowanych wydatków majątkowych i spodziewanych kwot współfinansowania nakładów inwestycyjnych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce w ramach perspektywy lat 2014-2020.

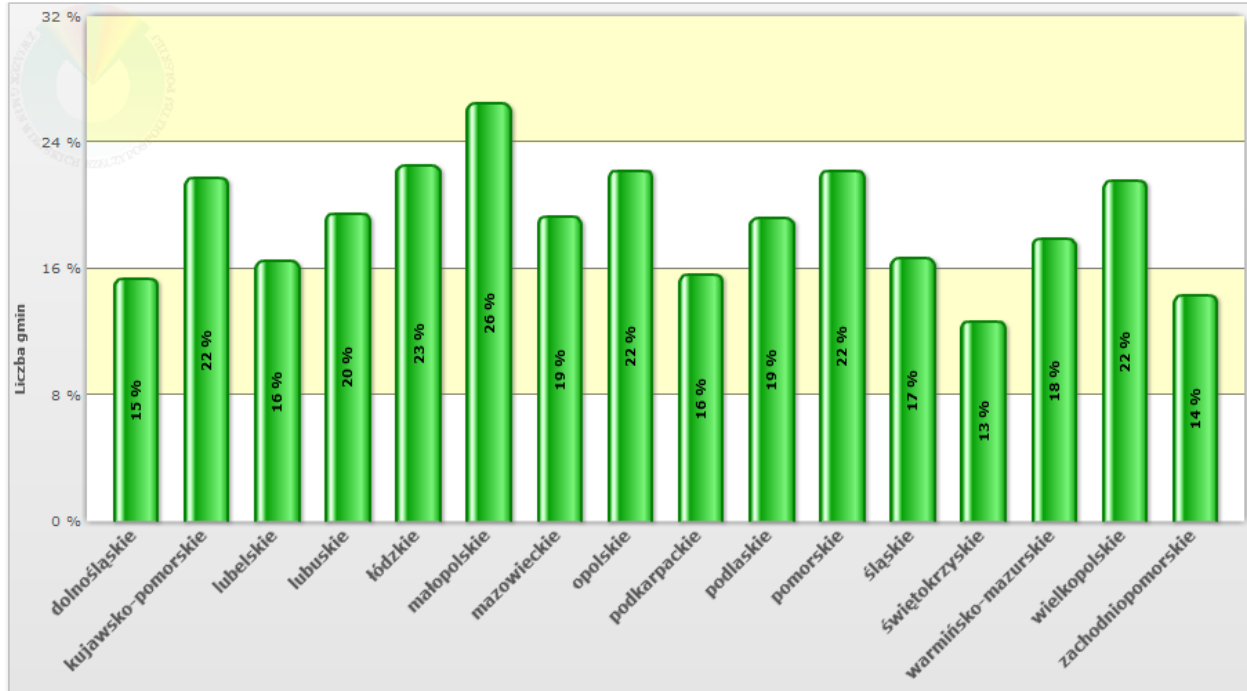
W 2013 roku Związek Gmin Wiejskich RP wykonał *pierwsze badanie ankietowe* planowanych przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie wydatków majątkowych na lata 2014-2020. Wnioski z tego badania posłużyły wzmocnieniu stanowiska **XIV Kongresu Gmin Wiejskich** z 16.10.2013 r. w sprawie dostępu do zewnętrznych środków finansowych na inwestycje na obszarach wiejskich w latach 2014-2020. Zakres badania obejmował planowane przez gminy wydatki majątkowe oraz kwoty współfinansowania zewnętrznego w następujących obszarach: **gospodarka wodno-ściekowa, infrastruktura drogowa, oświata i wychowanie, infrastruktura sportowa i turystyczna, szerokopasmowe sieci teleinformatyczne i usługi „e-urząd”, kultura i dziedzictwo narodowe**. W oparciu o uzyskane dane z ankiet oszacowano planowane łączne wydatki majątkowe gmin wiejskich w kwocie **57,4 mld zł**, a oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) to około **37,3 mld zł - 65,2%** wydatków majątkowych ogółem. Natomiast planowane wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich to **39,1 mld zł** a oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) jest planowane na poziomie **26,4 mld zł - 67,5%** wydatków majątkowych ogółem.

W celu wzmocnienia stanowisk wpierających potrzebę finansowania środkami zewnętrznymi inwestycji gmin, które zostaną wypracowane podczas **XV Kongresu Gmin Wiejskich**, ZGWRP przeprowadził w sierpniu 2014 roku **II edycję** badania ankietowego za pośrednictwem aplikacji internetowej na stronie www.zgwrp.pl/inwestycje. Zakres badania nie uległ zmianie w stosunku do I edycji ankietyzacji, które obejmowało planowane przez gminy wydatki majątkowe oraz kwoty współfinansowania zewnętrznego w latach 2014-2020. Kwoty środków zewnętrznych, które stanowią oczekiwane współfinansowanie wydatków majątkowych, obejmują środki krajowe, UE oraz inne środki zagraniczne udostępniane gminom bezzwrotnie. W II edycji badania ankietowego na 410 gmin objętych badaniami ankietowymi 35% wprowadziło na nowe dane natomiast pozostałe jednostki nie wniosły zmian do stanu badania w 2013 roku. Z analizy wyników badania wyłączono dane 23 gmin ze względu na zbyt skrajne wartości zamieszczonych informacji. Dla szacowania wartości wydatków majątkowych przyjęto do zestawień analitycznych dane 301 gmin wiejskich i 88 gmin miejsko-wiejskich.

Gminy wiejskie w badaniu ankietowym

W badaniu ankietowym reprezentowane są wszystkie województwa w Polsce, gdzie odsetek gmin wiejskich w Polsce uczestniczących w ankietyzacji wyniósł ponad 20%.

Odsetek gmin wiejskich w poszczególnych województwach, których dane zostaje ujęte w analizie

Na podstawie wyników badania ankietowego **gmin wiejskich** dokonano szacunku przewidywanych i niezbędnych wydatków majątkowych oraz potrzeb wsparcia ich środkami zewnętrznymi dla całej grupy gmin wiejskich na lata 2014-2020. Dla celów oszacowania w gminach wiejskich w Polsce wartości planowanych wydatków majątkowych przyjęto przeliczenie zbiorczych pozycji wydatków majątkowych zestawionych na podstawie ankiet wskaźnikiem proporcjonalności liczby mieszkańców gmin objętych badaniem w stosunku do liczby mieszkańców ogółem zamieszkałych w gminach wiejskich na koniec 2013 roku.

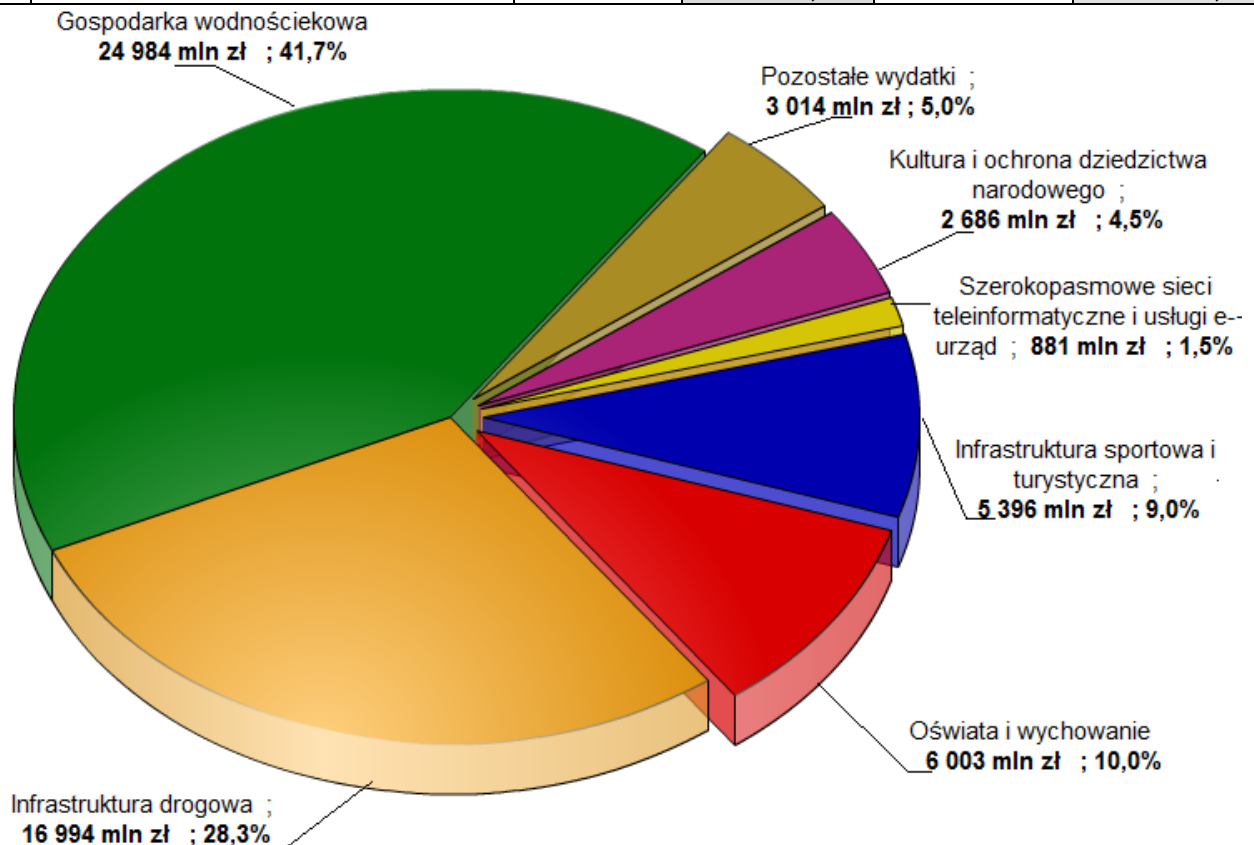
Zestawienie wyników badania ankietowego gmin wiejskich	Gminy miejsko-wiejskie uczestniczące w badaniu ankietowym	Gminy miejsko-wiejskie ogółem w Polsce	Udział grupy badanej
Liczba gmin, które wypełniły ankietę:	322	1566	20,56%
Liczba gmin, których dane ankietowe zostały ujęte w zestawieniu zbiorczym:	301	1566	19,22%
Liczba ludności na dzień 31.12.2013:	2 241 737	10 956 176,00	20,46%
Wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich wykonane w latach 2007-2013:	9 697 mln zł	47 031 mln zł	20,62%
Planowane wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich w latach 2014-2020:	12 268 mln zł	X	

Po przeliczeniu planowanych wydatków majątkowych badanych gmin wg proporcji liczby mieszkańców oszacowano wartość planowanych wydatków majątkowych ogółem w latach 2014-2020 wszystkich gmin wiejskich na kwotę **59 957 mln zł**. Tym samym algorytmem zostały przeliczone również poszczególne składowe wydatków majątkowych objętych badaniem ankietowym.

Szacunek wydatków majątkowych w gminach wiejskich oraz wartość ich współfinansowania środkami zewnętrznymi.

Poz.	Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe w mln zł	Udział w wydatkach majątkowych ogółem	Dofinansowane środkami zewn. w mln zł	Procent dofinansowania inwestycji środkami zewn.
I.	Gospodarka wodnościekowa	24 984	41,7%	16 814	67,3%
I.1	Kanalizacja zbiorcza	14 194	23,7%	9 737	68,6%
I.2	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	2 354	3,9%	1 562	66,3%
I.3	Oczyszczalnie ścieków	3 420	5,7%	2 382	69,7%
I.4	Sieć wodociągowa	3 483	5,8%	2 092	60,1%
I.5	Ujęcia wody i stacje uzdatniania	1 533	2,6%	1 034	67,5%
II.	Infrastruktura drogowa	16 994	28,3%	10 302	60,6%
II.1	Budowa i przebudowa dróg lokalnych	14 231	23,7%	8 854	62,2%
II.2	Pozostała infrastruktura drogowa	2 763	4,6%	1 448	52,4%
III.	Oświata i wychowanie	6 003	10,0%	3 767	62,8%
III.1	Szkoły, przedszkola, świetlice szkolne i stołówki	3 724	6,2%	2 305	61,9%
III.2	Przyszkolna infrastruktura sportowa	2 279	3,8%	1 462	64,2%
IV.	Infrastruktura sportowa i turystyczna	5 396	9,0%	3 538	65,6%
IV.1	Infrastruktura sportowa	2 755	4,6%	1 581	57,4%
IV.2	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	2 642	4,4%	1 958	74,1%
V.	Szerokopasmowe sieci teleinformatyczne i usługi e-urząd	881	1,5%	710	80,6%
VI.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 686	4,5%	1 808	67,3%
VII.	Pozostałe wydatki	3 014	5,0%	1 850	61,4%
	Razem	59 957	100,0%	38 790	64,7%

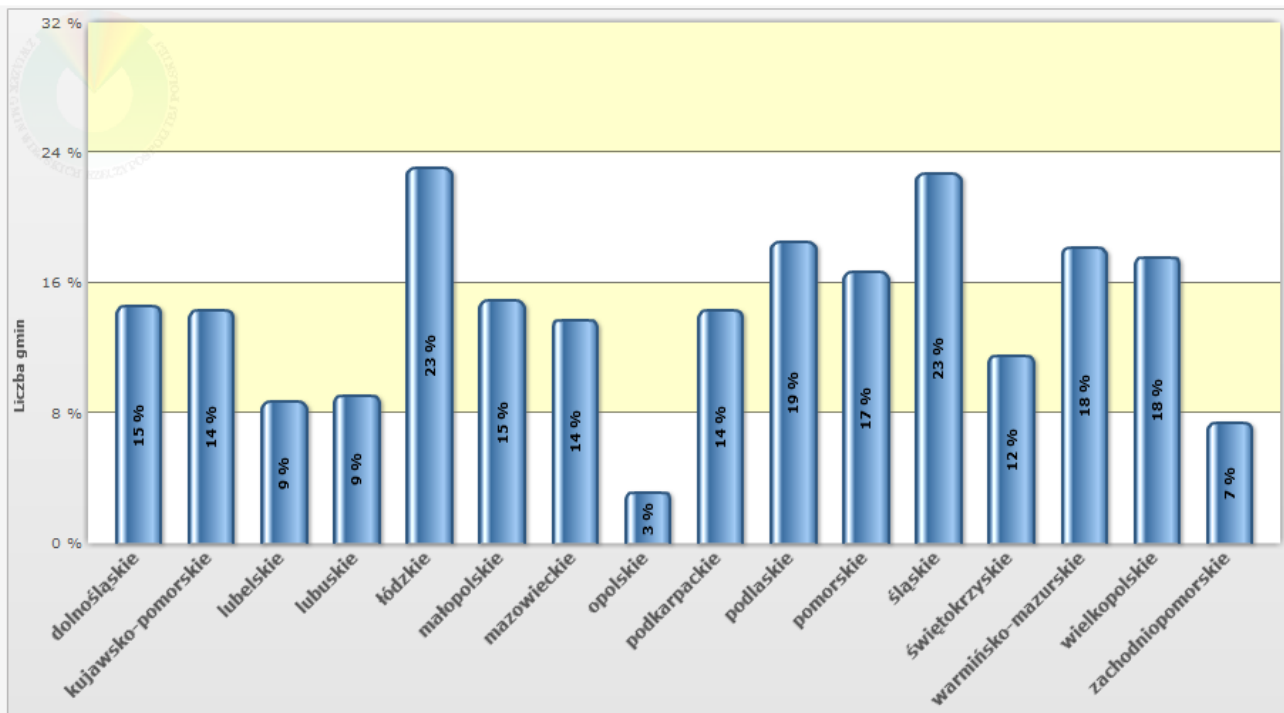

W gminach wiejskich główne kierunki planowanych wydatków koncentrują się na infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz drogach – **70%** wydatków majątkowych ogółem. Oczekiwanie przez gminy wiejskie wsparcie zewnętrzne jest na poziomie **65%** wydatków majątkowych ogółem. Wyniki ankietyzacji potwierdzają skalę potrzeb gmin w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz dróg na obszarach wiejskich. Spowodowane jest to nadal niskim wskaźnikiem sanitacji gmin oraz stanem dróg lokalnych.

Gminy miejsko-wiejskie w badaniu ankietowym

W badaniu ankietowym grupy gmin miejsko-wiejskich reprezentowane są wszystkie województwa w Polsce, gdzie ich odsetek w Polsce uczestniczących w ankietyzacji wyniósł ponad 14,5%, tj. 88 jednostek na 608 w Polsce.

Odsetek gmin miejsko-wiejskich w poszczególnych województwach, których dane zostaje ujęte w analizie

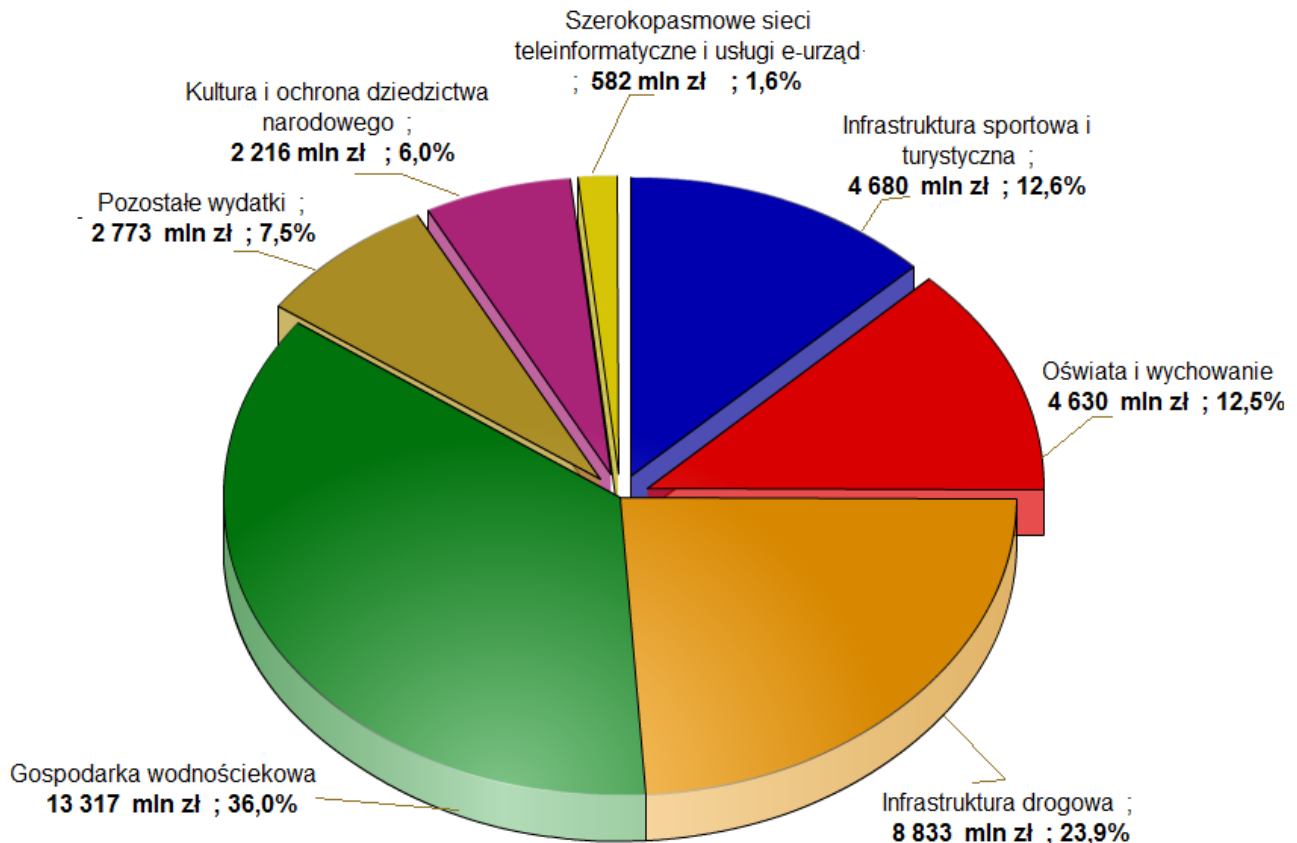
Na podstawie wyników badania ankietowego grupy **gmin miejsko-wiejskich** dokonano szacunku przewidywanych i niezbędnych wydatków majątkowych oraz potrzeb wsparcia ich środkami zewnętrznymi dla całej populacji gmin miejsko-wiejskich w Polsce na lata 2014-2020. Dla celów oszacowania w gminach miejsko-wiejskich w Polsce wartości planowanych wydatków majątkowych przyjęto przeliczenie zbiorczych pozycji wydatków majątkowych zestawionych na podstawie ankiet wskaźnikiem proporcjonalności liczby mieszkańców gmin objętych badaniem w stosunku do liczby mieszkańców ogółem zamieszkałych w gminach wiejskich na koniec 2013 roku.

Zestawienie wyników badania ankietowego gmin miejsko-wiejskich	Gminy miejsko-wiejskie uczestniczące w badaniu ankietowym	Gminy miejsko-wiejskie ogółem w Polsce	Udział grupy badanej
Liczba gmin, które wypełniły ankietę:	88	608	14,47%
Liczba gmin, których dane ankietowe zostały ujęte w zestawieniu zbiorczym:	86	608	14,14%
Liczba ludności na dzień 31.12.2013:	1 252 107	8 846 121,00	14,15%
Wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich wykonane w latach 2007-2013:	4 777 mln zł	34 923 mln zł	13,68%
Planowane wydatki majątkowe gmin miejsko-wiejskich w latach 2014-2020:	5 242 mln zł	X	X

Szacunek struktury wydatków majątkowych w gminach miejsko-wiejskich oraz wartość ich współfinansowania środkami zewnętrznymi.

Poz.	Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe w mln zł	Udział w wydatkach majątkowych ogółem	Dofinansowane środkami zewn. w mln zł	Procent dofinansowania inwestycji środkami zewn.
I.	Gospodarka wodnościekowa	13 317	36,0%	9 314	69,9%
I.1	Kanalizacja zbiorcza	8 879	24,0%	6 291	70,9%
I.2	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	882	2,4%	610	69,1%
I.3	Oczyszczalnie ścieków	1 472	4,0%	1 017	69,0%
I.4	Sieć wodociągowa	1 463	4,0%	969	66,2%
I.5	Ujęcia wody i stacje uzdatniania	620	1,7%	428	69,0%
II.	Infrastruktura drogowa	8 833	23,9%	4 757	53,9%
II.1	Budowa i przebudowa dróg lokalnych	7 318	19,8%	4 027	55,0%
II.2	Pozostała infrastruktura drogowa	1 515	4,1%	730	48,2%
III.	Oświata i wychowanie	4 630	12,5%	2 846	61,5%
III.1	Szkoły, przedszkola, świetlice szkolne i stołówki	2 605	7,0%	1 513	58,1%
III.2	Przyszkolna infrastruktura sportowa	2 026	5,5%	1 333	65,8%
IV.	Infrastruktura sportowa i turystyczna	4 680	12,6%	3 005	64,2%
IV.1	Infrastruktura sportowa	2 946	8,0%	1 785	60,6%
IV.2	Infrastruktura turystyczna i rekreacyjna	1 734	4,7%	1 221	70,4%
V.	Szerokopasmowe sieci teleinformatyczne i usługi e-urząd	582	1,6%	440	75,6%
VI.	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 216	6,0%	1 614	72,8%
VII.	Pozostałe wydatki	2 773	7,5%	1 739	62,7%
	Razem	37 031	100,0%	23 716	64,0%

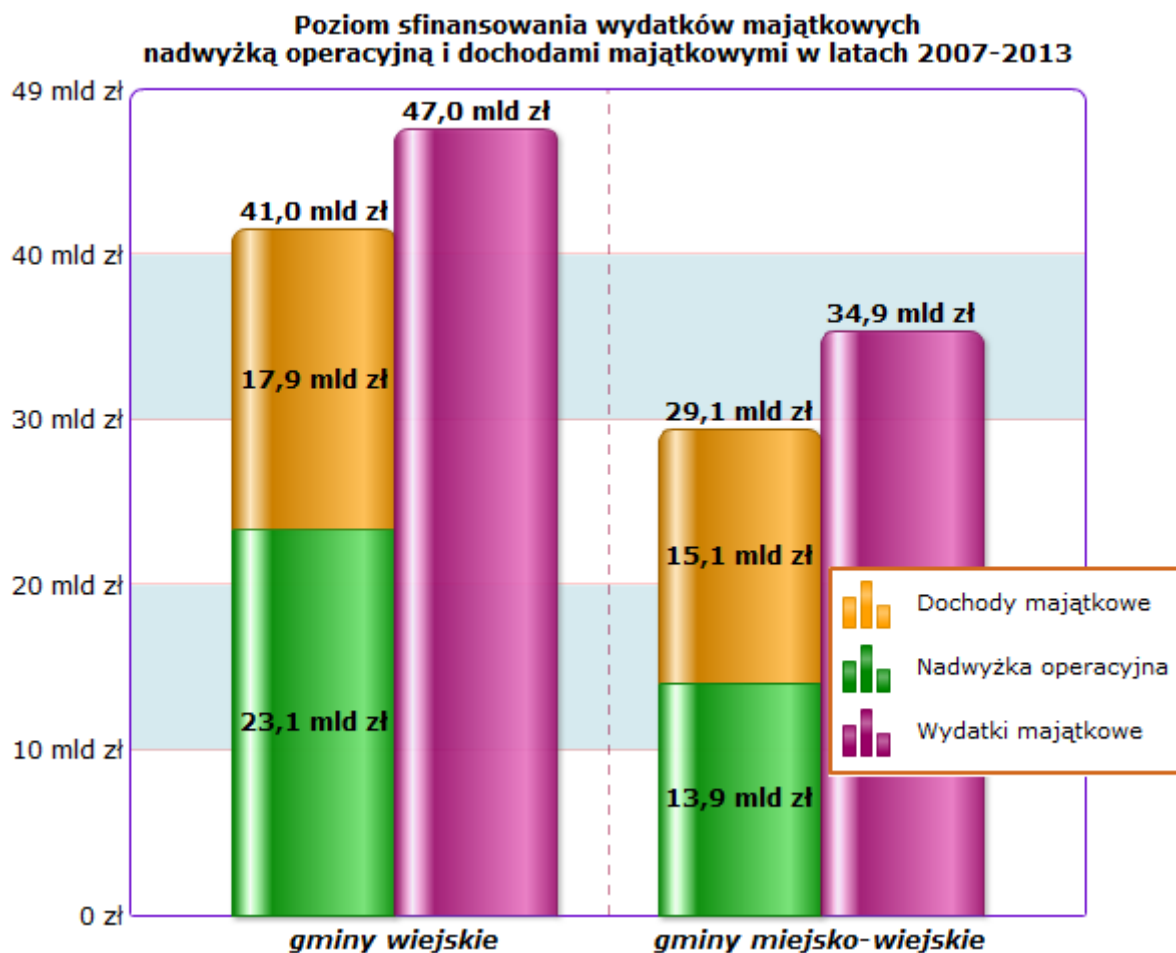

Po przeliczeniu planowanych wydatków majątkowych badanych jednostek wg proporcji liczby mieszkańców oszacowano wartość planowanych wydatków majątkowych ogółem wszystkich gmin miejsko-wiejskich w latach 2014-2020 na kwotę **37 031 mln zł**, przy udziale współfinansowania środkami zewnętrznymi na poziomie **64%**. W gminach miejsko-wiejskich główne kierunki planowanych wydatków majątkowych koncentrują się, tak ja w gminach wiejskich, na **infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej oraz drogach - 60%** wydatków majątkowych ogółem.

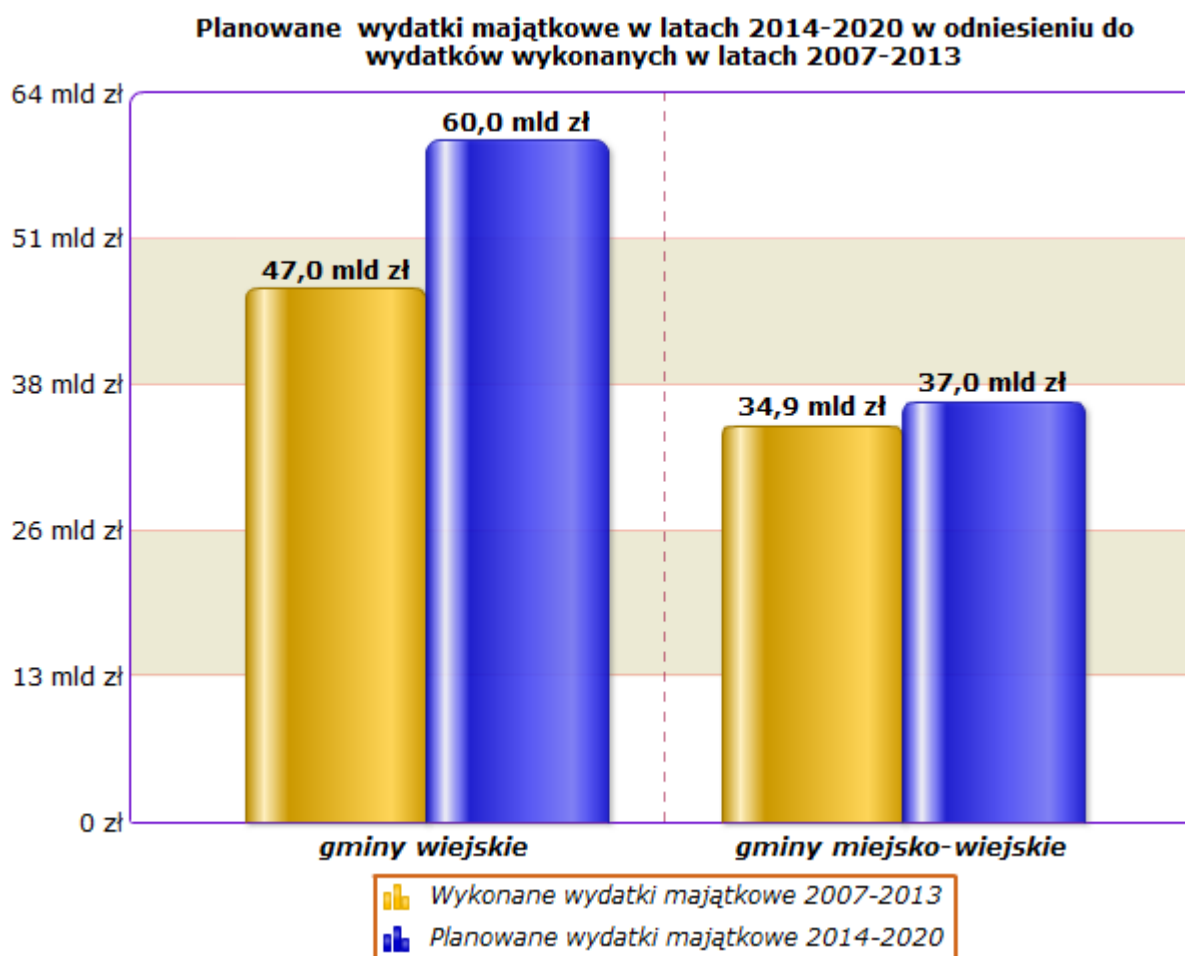
Podsumowanie

Głównym źródłem finansowania wydatków majątkowych w latach 2007-2013 w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich to przede wszystkim nadwyżka operacyjna i dochody majątkowe (sprzedaż majątku, dotacje i środki zewnętrzne). Niedobór środków z dochodów budżetowych gmin przy finansowaniu wydatków majątkowych był uzupełniany głównie poprzez zaciąganie długu. Wzrost zadłużenia w okresie 2007-2013 wyniósł odpowiednio: dla gmin wiejskich **6,7 mld zł** ; dla gmin miejsko-wiejskich **6,0 mld zł**.

W celu oceny realności szacunku planowanych wydatków majątkowych na lata 2014-2020 zostały zestawione dane w układzie porównawczym z wykonania wydatków majątkowych w latach 2007-2013 oraz planowane wartości obliczone na podstawie wyników badania. W gminach wiejskich planowane wydatki majątkowe są o ponad 26% większe od sumy wydatków majątkowych za lata 2007-2013. Przy uwzględnieniu inflacji w latach ubiegłych możemy przyjąć realny wzrost planowanych wydatków majątkowych o 12%-13% w całym okresie lat 2014-2020 w stosunku do okresu lat 2007-2013. Natomiast w gminach miejsko-wiejskich oszacowane planowane wydatki majątkowe są nominalnie wyższe w stosunku do wykonanych za lata 2007-2013 o prawie 10 %, co

jednak oznacza brak realnego wzrostu planowanych inwestycji po uwzględnieniu czynnika inflacji za lata 2007-2013.

Odsetek gmin z badania ankietowego, których dane zostały objęte analizą, wynosi odpowiednio w ogólnej liczbie gmin danego rodzaju: gminy wiejskie 19,4 %; gminy miejsko-wiejskie 14,1%, co potwierdza reprezentatywność wyników badania w odniesieniu do całej populacji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce.

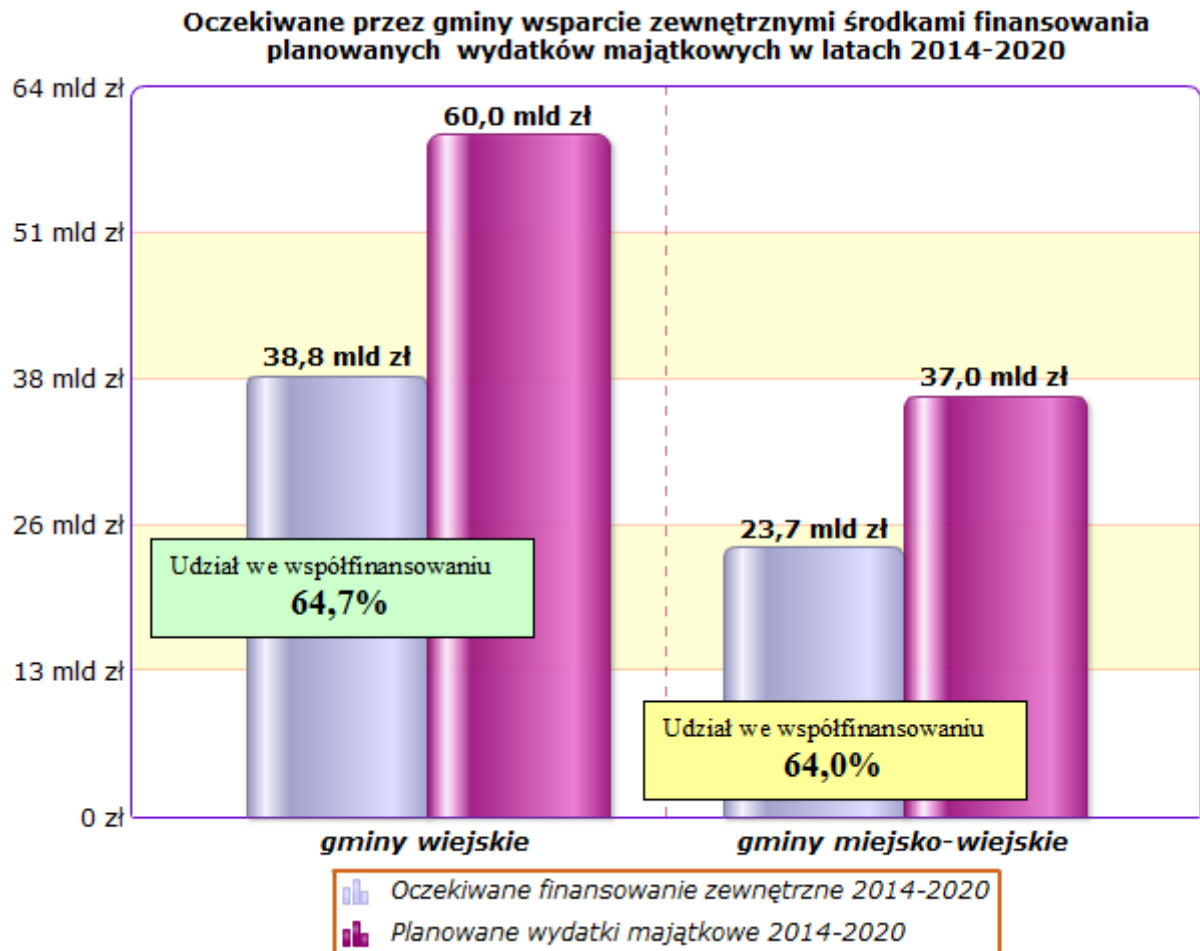
Porównanie obliczonych na podstawie wyników ankietyzacji szacunków wydatków majątkowych w latach 2014-2020 z wykonanymi wydatkami majątkowymi wraz źródłami finansowa inwestycji z budżetu jst w latach 2007-2013 pozwala sformułować wniosek o realności i rzetelności dokonanych szacunków i oczekiwań gmin w zakresie współfinansowania inwestycji środkami zewnętrznymi.

Wnioski końcowe

W oparciu o uzyskane dane z ankiet I i II edycji badania ankietowego dotyczącego planowanych wydatków w perspektywie lat 2014-2020 oraz dane historyczne za okres lat 2007-2013 dokonano obliczenia wartości planowanych wydatków majątkowych i oczekiwanych kwot współfinansowania środkami zewnętrznymi nakładów inwestycyjnych całej populacji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w Polsce w ramach perspektywy lat 2014-2020. W wyniku tego szacunku planowane wydatki majątkowe w latach 2014-2020 mają wynieść odpowiednio:

- dla gmin wiejskich **60,0 mld zł**, a oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) to około **38,8 mld zł - 64,7%** wydatków majątkowych ogółem. Główne kierunki wydatków to gospodarka wodno-ściekowa (**24,0 mld zł; 41,7%**) oraz infrastruktura drogowa (**17,0 mld zł; 28,3%**).

- dla gmin miejsko-wiejskich **37,0 mld zł**, a oczekiwane wsparcie środkami zewnętrznymi (z budżetów i funduszy krajowych, funduszy unijnych, innych programów) to około **23,7 mld zł - 64,0%** wydatków majątkowych ogółem. Główne kierunki wydatków to gospodarka wodno-ściekowa (**13,3mld zł; 36,0%**) oraz infrastruktura drogowa (**8,8mld zł; 23,7%**).

Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie wg szacunków na podstawie wyników ankietyzacji planują zrealizować łączne wydatki majątkowe w kwocie **97,0 mld zł** w latach **2014-2020**, przy założeniu **62,6 mld zł** wsparcia ich środkami zewnętrznymi.

Zmniejszanie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania wydatków majątkowych gmin (budżet państwa, fundusze krajowe i zagraniczne), szczególnie związanymi z inwestycjami w gospodarkę wodno-ściekową i drogi, jest równoznaczne ze zmniejszeniem poziomu inwestycji, zahamowaniem rozwoju gmin wiejskich, a ostatecznie pogorszeniem standardu życia mieszkańców wsi.

Ok. 63 mld zł - kwota brakująca na realizację inwestycji gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w latach 2014-2020

Zapraszamy Państwa - przedstawicieli gmin, którzy wypełnili ankietę, do zapoznania się stronie zgwrp.pl/inwestycje z interaktywnymi analizami wyników ankietyzacji. Pozostałe gminy również zapraszamy do uzupełnienia danych ankietowych i zapoznania się z wynikami badania.